

## Käyttötalouden toteutuminen, Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut

### Toimintaympäristön kuvaus

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut -toimiala on yksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen neljästä palvelutoimialasta. Toimialalla tuotetaan pelastuslain (379/2011) nojalla onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan, tilanne- ja johtokeskuspalveluiden sekä valmiuden ja varautumisen palveluita. Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia. Pohjois-Savon pelastustoimen palvelut tuotetaan lähipalveluperiaatteiden mukaisesti maakunnan alueella sijaitsevilta 32 pelastusasemalta. Lisäksi pelastusasemaverkkoa täydentää seitsemän sopimuspalokunnilla olevaa pelastusasemaa.

Pelastuslaitos on tuottanut pelastuslain nojalla ja hyvinvointialueen päättämällä tavalla ensihoitopalveluita 10/2024 asti Kuopiossa, Suonenjoella ja Varkaudessa. Lisäksi pelastustoimi tuottaa ensihoitopalveluihin kuuluvia ensivastepalveluita kaikilta pelastusasemilta käsin koko hyvinvointialueen laajuisesti. Ensihoidon ja pelastustoiminnan moniammatillisten yksiköiden toiminnalla on saatu Kuopiossa ja Kaavilla kustannustehokkuutta sekä synergiaetuja muun muassa yhteisen henkilöstön ja kaluston muodossa.

Pelastuslain lisäksi pelastustoimelle on muodostunut merkittäviä tehtäviä ja vastuita valmiuslain (1552/2011) Väestönsuojelu ja evakuointi -luvun mukaisesti. Lisäksi pelastusviranomaisen on valvonut säädösten mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä huolehtinut räjähteiden ja ilitulitteiden kaupan varastoinnin valvonnasta ja tarkastuksista.

Turvallisuuspalveluiden palveluyksikössä on tuotettu hyvinvointialueelle yhteisiä kokonaisturvallisuuden, eli varautumisen, valmiuden ja organisaatioturvallisuuden palveluita. Varautuminen ja valmius siirtyi turvallisuuspalveluiden palveluyksiköstä omaksi toimintayksiköksi keväällä 2024. Organisaatioturvallisuuden tehtävät ovat liittyneet muun muassa henkilökunnan ja toimitilojen turvallisuuden varmistamiseen, vartiointipalvelujen järjestämiseen sekä hälytys- ja kameravalvonnan ym. teknisten järjestelmien hoitamiseen. Lisäksi palveluyksikkö tuottaa teknisen toimen palveluita sekä turvallisuuskoulutuspalveluita hyvinvointialueen henkilöstölle ja osin myös ulkopuolisille tahoille.

Pohjois-Savon pelastustoimessa on valmisteltu vuoden 2024 aikana valtioneuvoston asetuksen Tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoaminen (145/2024) sekä Sisäministeriön asetuksen Pelastustoimen tilannekuvatoiminta (151/2024) mukaisia ja yhteistyöalueen laajuisia toimintoja. Molemmissa asetuksissa on yhteistyöalueen vastuutahona toimivalle Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimelle merkittävät toiminta- ja suorituskykyvaatimuksia sekä taloudellisia heijastevaikutuksia. Kyseiset toiminnot käynnistyvät keväällä 2025.

### Toiminta

Keskeisenä toiminta-ajatuksena on ollut toimialan vastuulle kuuluvien tehtävien mahdollisimman laadukas ja asiakaslähtöinen sekä riskiperusteinen lainsäädännön edellyttämä ja rahoituksen mahdollistama toimintatapa. Pelastustoimessa yhtenä keskeisenä painopistealueena on ollut palvelutasopäätöksen 2024–2027 ja sen sisältämien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano. Pelastustoimella tulee olla välitön

---

kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa. Pelastustoimi on paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen sisäisen turvallisuuden palvelu.

Vuoden 2024 aikana toimiala oli mukana hyvinvointialueen YT-neuvotteluissa ja niiden tulosten toimeenpanossa. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut –toimiala sopeutti taloutta TA24 -raamin ja muutostalousarvion mukaisesti.

## Valmius ja varautuminen

Pelastuslaitos tuotti vuonna 2024 varautumisen ja valmiussuunnittelun lakisääteisiä palveluita. Lakisääteisiä palveluita ei kaikilta osin pystytty tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Palveluiden tuotantoon vaikutti merkittävästi yhteistoimintaneuvotteluiden aiheuttamat resurssimuutokset, jonka seurauksena varautumisen ja valmiuden tehtäviä hoidettiin seitsemän kuukauden ajan 1–2 HTV:n resursseilla aikaisemman 4 HTV:n sijaan.

Toukokuussa 2024 järjestettiin hyvinvointialueen oma valmiusharjoitus, johon osallistui hyvinvointialueen työntekijöiden lisäksi in-house-toimijoita sekä kriittisiä yhteistyökumppaneita. Valmiusharjoituksessa läpileikattiin hyvinvointialueen keskeisiä toimintoja ja testattiin havaittuja kehityskohtia. Harjoitus toteutettiin pelikeskuksen ohjaamana ja harjoituksen päätteeksi pidettiin tiedotustilaisuus. Lokakuussa 2024 hyvinvointialue osallistui Itä-Suomen aluehallintoviraston järjestämään SAVO24-valmiusharjoitukseen, jonka teemoina oli muun muassa Suomen turvallisuustilanteen heikentyminen, kriittisen infrastruktuurin häiriöt sekä sotilaallisen voimankäytön uhan kasvaminen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen evakuointisuunnitelman (yleinen osa) laadittiin valmiiksi ja hyväksyttiin vuoden 2024 aikana. Evakuointisuunnittelua edistettiin aktiivisesti hyvinvointialueen sisäisesti, yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa ja lisäksi kunnille pidettiin tilaisuudet helmi- ja lokakuussa. Hyvinvointialueen valmiussuunnitelman päivitys aloitettiin vuoden 2024 aikana ja uusi versio valmistuu alkuvuonna 2025.

## Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan kiireelliset tehtävät hoidettiin palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastushenkilökuntaa haastoivat tavanomaisten pelastustehtävien lisäksi Suomessa ja myös Pohjois-Savon maakunnan alueella esiintyneet luonnon ääri-ilmiöt. Luonnon ääri-ilmiöistä johtuen pelastuslaitos nosti omaa toiminta- ja johtamisvalmiuttaan toukokuussa 2024 ennakoivasti ja tiedotti tulevista myrskyistä aktiivisesti maakunnan alueen väestöä ja korosti ihmisten omatoimisen varautumisen merkitystä osana tuleviin myrskyihin varautumista. Näillä ennakoivilla toimenpiteillä kyettiin suoriutumaan myrskyistä ja rankkasateista, eikä niistä aiheutunut henkilövahinkoja tai merkittäviä omaisuusvahinkoja. Maastopalot aiheuttivat kustannuspiikin talouteen poikkeuksellisen suurten hälytysrahojen ja pitkäkestoisten työtuntien maksamisen muodossa.

Vuoden 2024 henkilöresurssin sopeuttamistoimien vuoksi pelastustoimen palveluja on kuitenkin jouduttu toteuttamaan minimivahvuuksin, joka näkyy mm. tehtäviin osallistuneiden henkilöiden määrissä ja osin pelastusasemien valvontasuoritteissa. Äkillisiä sairauspoissaoloja ja muita poissaoloja täytettiin siirtämällä Kuopion kantakaupungin alueen pelastusasemien ja keskisuurten pelastusasemien henkilökuntaa henkilövajauksen mukaisesti asemilta toisille työvuorosuunnittelun ja valmius- ja asemasiirtojen keinoin. Useat pelastusasemat ketjuuntuvat minimimiehitykseen: henkilöstövaje täytetään minimitasoon niillä

asemilla, missä on resurssipuutteita, ja lähettävä asema on minimimiehityksessä, jos on ollut mistä antaa täydennyksiä. Pelastusasemien pelastusasemat olivat joissakin tapauksissa minimimiehitettyjä tai tilapäisesti vajaamiehitettyinä. Resurssi- ja suorituskykyvajetta on pyritty hallitsemaan riskiperusteisesti.

Vanhempi pelastaja (asemavastaava) toiminnalla on saatu turvattua perustason palvelua pienissä kunnissa. Vuonna 2024 on kuitenkin ollut näkyvissä tehtäville osallistuneiden henkilöstön laskua, joka osaltaan johtuu sivutoimisten henkilöstön vähenemisestä sekä siitä, että nyt on enemmän 24/7 päivystäviä asemia, jotka hoitavat vuorovahvuuden ja vastesuunnittelun turvin pienet tehtävät, eikä kyseisiin hälytykseen osallistu työsopimussuhteinen henkilöstö. Perusvalmiusasemien pienet tehtävät saadaan hoidettua päivystävän vuorovahvuuden turvin ja tarvittaessa voidaan tehdä lisähälytyksiä, mutta tämä ei motivoi työsopimussuhteisia, joiden tehtäväkutsujen määrä laskee. Pelastuslaitos kehitti sopimushenkilöstön motivoimiseksi aktiivisuusrahaa, jota kuitenkin säästöjen nimissä ei saatu ottaa käyttöön.

Pelastushenkilöstön riittävyyden ja asetuksessa määritellyn mukaisen kelpoisuusehdon täyttävän pelastushenkilökuntamäärän varmistamiseksi tehtiin aktiivista rekrytointia osallistumalla erilaisiin messutapahtumiin. Pelastajaopiskelijoille toteutettiin kohdennettuja rekrytointitilaisuuksia Pelastusopistolla.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos toimii osana Itä-Suomen pelastuslaitosten yhteistä GFFF-V maastopalomuodostelmaa. Maastopalomuodostelma osallistui Jämijärvellä pidettyyn kenttäharjoitukseen 13.-16.5.2024, joka korvasi muodostelman kansainvälisen sertifiointiharjoituksen. Harjoituksen myötä muodostelma läpäisi European Union Civil Protection Pool (EUCPP) sertifiointiprosessin ja sai sertifiointin vuosille 2024–2029 osaksi EUCPP kapasiteetteja. Muodostelma on sitoutunut tuottamaan valmiutta EU:n pelastuspalvelumekanismiin vuosina 2024–2031.

Muodostelma osallistui vuosien 2022–2023 tapaan EU:n pelastuspalvelumekanismiin kautta valmiussiirrolle Portugaliin 1.8.-31.8.2024 välisenä aikana. Kaikkiaan valmiussiirrolle Suomesta osallistui 48 henkilöä ja kerrallaan Portugalissa toimi 24 henkilöä kahden viikon ajan. Pohjois-Savon pelastuslaitokselta valmiussiirrolle osallistui 11 henkilöä, joista 8 on päätoimista henkilöstöä ja 3 sopimushenkilöä. Portugalin valmiussiirron avulla saatiin kehitettyä muodostelman henkilöstön kansainvälistä osaamista ja näin parannettua muodostelman valmiutta osallistua kansainvälisille tehtäville tulevaisuudessa. Valmiussiirto mahdollisti perehtymisen Portugalin tilanne- ja johtokeskustoimintaan, analysointitoimintaan ja maastopalojen sammuttamisessa käytettäviin menetelmiin, taktiikoihin sekä ilmasammutustoiminnan toteuttamiseen. Saatuja oppeja on mahdollista hyödyntää kansallisesti, osana muuta maastopaloihin varautumista.

## Onnettomuuksien ehkäisy (OE) ja varautuminen

Alkuvuonna 2024 OE-palveluiden henkilöresurssissa oli merkittäviä puutteita henkilövaihdosten takia. Uutta henkilöstöä rekrytoitiin ja toimintoja saatiin normalisoitua vuoden 2024 aikana (olemassa olevat palotarkastajan virat (5kpl) täytettyä). Alkuvuoden tilanne näkyi merkittävästi koko vuoden suoritteissa erityisesti laadullisesti. Vuonna 2024 määräaikaisten valvontakohteiden prosentuaalinen määrä jäi tavoitteesta suuremman vertailuarvon takia, mutta määrällisesti suoritteita tehtiin aiempia vertailuvuosia enemmän. Muut lakisääteiset palvelut saatiin pääosin normalisoitua uuden henkilöstön avulla. Lainsäädännön mukaiset palvelut saatiin ylläpidettyä, mutta palveluiden vasteajoissa ja laadussa on haasteita, eikä kaikkia palveluja ole saatu toteutettua tavoitetasolla (esim. paloriskivalvonta).

Henkilöstöresurssi ei kestä pidempiä yllättäviä poissaoloja tmv. ilman merkittäviä vaikutuksia palvelutuotantoon.

Henkilöstön sisäisen koulutuksen tarve on tunnistettu ja tarpeeseen on vastattu saatavilla olevien resurssien puitteissa. Koulutustarpeeseen ei olla kuitenkaan pystytty vastaamaan tarvittavalla laajuudella rajallisen henkilöresurssin takia. Aluehallintoviraston antamat kehittämistarpeet on tunnistettu ja niihin vastataan saatavilla olevan resurssin puitteissa. Pelastuslaitos osallistui kansalliseen palotarkastusjärjestelmän uudistamishankkeeseen 1htv voimin ja hanketyö jatkuu 2026 loppuun samalla periaatteella. Palotarkastusjärjestelmän uusiminen on kriittinen ja pakollinen Pohjois-Savon pelastuslaitoksen OE-palveluita koskettava uudistus. Vuoden 2024 aikana viranomaisyhteistyötä parannettiin ja aktivoitiin merkittävästi sekä tehostettiin kansalliseen verkostotyöhön osallistumista. Yhteistyön avulla saatiin positiivisia heijastevaikutuksia omiin palveluihin, mikä täydensi sisäistä prosessien tehostamista ja kehittämistä. Turvallisuusviestinnässä palvelun koordinoitua parannettiin ja palveluita tehostettiin merkittävästi, mikä näkyi tavoitetasoa merkittävästi korkeampana positiivisena tuloksena.

### **Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027**

Pelastustoimessa yhtenä keskeisenä painopistealueena on ollut palvelutasopäätöksen 2024–2027 toimeenpano ja sen sisältämien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano. Palvelutason toteutumista on seurattu säännöllisesti ja raportoitu kokonaisturvallisuuslautakunnalle. Lisäksi pelastustoimen suunnitelmien korjausvelan umpeen kurominen on erityinen tehtävä huomioiden uusi kansallinen ohjeistus mm. varautumisessa ja yhteistoiminta-alueissa.

Kehittämissuunnitelmassa on nostettu yhdeksi tavoitteeksi henkilöstön kehittäminen, osaamisprofiilin määrittäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Pelastuslaitos on osallistunut Työterveyslaitoksen pelastustoimelle kohdennettuun työhyvinvointikyselyn pilotointiin, ja myös hyvinvointialueen omaan työhyvinvointikyselyyn. Kyselyjen tuloksista saadaan hyviä henkilöstön näkökulmia yhteisen toiminnan ja toimintatapojen kehittämiseksi ja vertailua myös muihin pelastuslaitoksiin. Erillisrahoituksella on toteutettu seitsemän kehittämishanketta, joista osa jatkuu vuonna 2025.

Pelastustoimen investoinnit 2024 ovat toteutuneet suunnitellusti ja täysimäärisesti. Investointivarat ovat myönnetty vuodelle 2025 5-vuotis investointisuunnitelman mukaisesti.

### **Ensihoitopalvelut**

Pelastustoimen ensihoitopäällikkö siirtyi yleisiin palveluihin 6.5.2025 alkaen, ja muu päätoiminen ensihoidon henkilöstö 1.10.2024 alkaen, johon asti pelastuslaitos mitoitti pelastuslaitoksen tuottaman ensihoidon palvelut vuoden 2023 henkilöresurssilla ja -rakenteella. Kuopion alueella pidettiin yllä yhtä alue-ensihoitajan yksikköä, joka toimi Neulamäen pelastusasemalta käsin, ja Iltkoniemen ja Varkauden pelastusasemien perustason yksikköä koko vuoden 2024 ja Suonenjoen yksikköä 1.10. saakka. Pelastuslaitos osallistui myös Kaavin hybridiyksikön palvelun tuottamiseen. Pelastuslaitoksen päätoimiset ensihoitajat toimivat sote-sopimuksen mukaisesti 38,25 h/vk viikkotyöajalla.

Pelastustoimen ensihoito suoritti 1.1.-30.9.2024 yhteensä noin 15000 ensihoitotehtävää ja 528 kpl ensivastetehtäviä.

## Turvallisuuspalvelut-palveluyksikkö

### Organisaatioturvallisuusyksikkö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaatioturvallisuusyksikkö on toiminut 1.1.2023 alkaen, tarjoten turvallisuuspalveluita koko hyvinvointialueelle. Yksikkö vastaa noin 13 000 työntekijän ja asiakkaiden turvallisuuteen liittyvien järjestelyjen koordinoinnista sekä huolehtii yli 400 toimitilan turvallisuudesta.

Organisaatioturvallisuusyksikössä oli henkilöstömuutosten vuoksi asiantuntijavaje kesästä 2024 loppuvuoteen saakka, kun keskisen alueen turvallisuusasiantuntija siirtyi muihin tehtäviin. Puuttuvan asiantuntijan työtehtäviä on jaettu yksikön muiden asiantuntijoiden sekä turvallisuuspäällikön kesken, jotta toiminnan jatkuvuus ja turvallisuuspalveluiden laatu on voitu turvata.

Vuoden 2024 aikana Pohjois-Savon hyvinvointialueella otettiin käyttöön sähköinen pelastussuunnitelmien hallintajärjestelmä Pelsu, joka tehostaa ja selkeyttää kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien hallintaa. Organisaatioturvallisuusyksikön keskeisiin tehtäviin on kuulunut pelastussuunnitelmien päivittäminen yhteistyössä kiinteistöjen turvallisuushenkilöstön ja kiinteistönomistajien kanssa. Hyvinvointialueella on noin 450 kiinteistöä, joissa järjestelmän käyttöönotto on mahdollistanut ajantasaisen ja keskitetysti hallitun turvallisuusdokumentaation. Uuden järjestelmän avulla on pystytty parantamaan työntekijöiden turvallisuutta ja tukemaan paremmin ennaltaehkäisevää turvallisuusystyötä koko alueella tiiviissä yhteistyössä turvallisuushenkilöstön kanssa.

Kiinteistöjen osalta on varmistettu henkilö- ja rikosturvallisuusjärjestelyt yhteistyössä kiinteistönomistajien, turvallisuushenkilöstön, vartiointin sekä muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen yksiköiden ja palveluntuottajien kanssa on tehty tiivistä yhteensovittamista kiinteistö- ja henkilöturvallisuuden osalta, jotta turvallisuusratkaisut tukevat sujuvaa toimintaa ja yhtenäistä turvallisuuskäytäntöä koko alueella. Organisaatioturvallisuusyksikkö on edistänyt hyvinvointialueen henkilöstön turvallisuusosaamista järjestämällä laaja-alaisesti organisaatioturvallisuuteen liittyviä koulutuksia, harjoituksia ja perehdytystä. Lisäksi turvallisuusosaamista kiinteistöissä on kehitetty Pelsu-kävelyjen avulla, joissa on arvioitu ja parannettu kiinteistökohtaisia turvallisuusjärjestelyjä.

Hyvinvointialueen yksiköissä on toteutettu poistumisen opastamista, laadittu poistumisturvallisuusselvityksiä yhteistyössä yksiköiden esihenkilöiden ja turvallisuushenkilöstön kanssa sekä kehitetty ja dokumentoitu sisäisiä ohjeistuksia. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on varmistaa turvalliset evakuointikäytännöt, parantaa riskienhallintaa ja yhtenäistää hyvinvointialueen turvallisuusohjeita.

Vuoden 2024 aikana organisaatioturvallisuusyksikkö on järjestänyt turvallisuusyhdyshenkilöille säännöllistä koulutusta, jonka tavoitteena on vahvistaa heidän osaamistaan henkilöturvallisuuden, omatoimisen varautumisen ja pelastautumisen osalta. Koulutuksia on pidetty kahdesti keväällä ja kahdesti syksyllä, ja vuoden loppuun mennessä hyvinvointialueella oli nimettynä lähes 400 turvallisuusyhdyshenkilöä. He toimivat yksiköissään esihenkilöiden tukena, edistävät turvallisuuskulttuuria ja varmistavat, että turvallisuuskäytännöt ja ohjeistukset ovat arjessa käytössä.

Vuonna 2024 organisaatioturvallisuusyksikkö jalkautti yksiköihin turvallisuus- ja valmiuskansion yhteistyössä SOTE-valmiuskeskuksen kanssa. Tämä fyysinen kansio sisältää ajankohtaisia turvallisuusohjeistuksia, tukien yksiköiden ja kiinteistöjen varautumista erilaisiin tilanteisiin. Lisäksi

yksiköihin on luotu sähköisiä turvallisuusohjeistuksia, jotka täydentävät kokonaisuutta ja mahdollistavat turvallisuustiedon helpon saatavuuden ja päivittämisen.

Vuonna 2024 organisaatioturvallisuusyksikkö on jatkanut tiivistä yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa, ja kokemukset yhteistyöstä ovat olleet erittäin hyviä. Yksikkö toimii asiantuntijana rikosturvallisuuteen liittyvissä tilanteissa, kuten laittomien uhkausten, lääkevarkauksien, ilkvallan ja väkivaltatilanteiden selvittämisessä, yhteistyössä esihenkilöiden ja työsuojelun kanssa. Lisäksi organisaatioturvallisuusyksikkö toimii aktiivisesti hyvinvointialueen eri yhteistyöryhmissä turvallisuuden asiantuntijana, edistäen ajantasaista ja yhtenäistä turvallisuuskulttuuria koko hyvinvointialueella.

Vuonna 2024 organisaatioturvallisuusyksikkö on jatkanut hyvinvointialueen vartiointipalveluiden koordinoitua tiiviissä yhteistyössä yksiköiden ja vartiointipalvelun kanssa. Vartiointin toimeksiannot on suunniteltu huolellisesti, huomioiden yksiköiden erityistarpeet sekä alueelliset turvallisuusnäkökulmat. Tämä yhteistyö on mahdollistanut vartiointipalveluiden tehokkaan kohdentamisen ja turvallisuusratkaisujen räätälöinnin vastaamaan hyvinvointialueen toimintaympäristön vaatimuksia.

Vuonna 2024 organisaatioturvallisuusyksikkö on laajentanut ja kehittänyt turvallisuuspalveluita vastaamaan hyvinvointialueen kasvavia tarpeita. Yksikkö on koordinoitunut ja ohjeistanut henkilökorttien hankintaprosessia, ja vuoden aikana tilattiin noin 6 000 kuvallista henkilökorttia hyvinvointialueen henkilöstölle. Tämä on osaltaan edistänyt henkilöllisyyden tunnistamista ja vahvistanut työympäristöjen turvallisuutta. Lisäksi yksikkö on huolehtinut henkilöturvallisuusselvitysten toteuttamisesta lainsäädännön vaatimusten mukaisesti, varmistaen, että hyvinvointialueen työntekijöiden taustat on asianmukaisesti arvioitu. Nämä toimenpiteet tukevat kokonaisvaltaista turvallisuushallintaa ja luovat turvallisemman toimintaympäristön koko hyvinvointialueelle.

## **Turvallisuuskoulutus**

Pohjois-Savon hyvinvointialueella sote-toimintayksiköiden turvallisuuskoulutus (alkusammutus, poistumisharjoitukset ym.) sisäisenä koulutuksena on toteutunut suunnitellusti ja toimintamuodot vakiintuneet. Sisäisiä koulutuksia järjestettiin 381 kertaa ja niihin osallistui 3500 henkilöä. Ulkoinen koulutustarjonta onnistuttiin pitämään suunnitellulla tasolla sekä osallistujamäärän että taloudellisen tavoitteen mukaisesti.

## **Tekniset palvelut**

Pelastustoimen tekniset palvelut tuottivat kaluston kunnossapitoa ja hankintaa suunnitellusti. Tekniset palvelut on toiminut asiantuntijana kaikissa toimialan kaluston hankintaan liittyvissä kilpailutuksissa sekä Sansian että hyvinvointialueen hankintojen kanssa. Suurimpina kilpailutuksina olivat kahdeksan hyvinvointialueen yhteinen pelastustoimen materiaalit ja seitsemän hyvinvointialueen yhteinen raskaan kaluston alustat kilpailutukset. Molemmissa kilpailutuksissa pelastustoimen tekniset palvelut toimi kilpailutuksen vastuullisena valmistelijana huolehtien kilpailutuksen toteutuksesta. HVA tekniset palvelut tuotti hyvinvointialueen ajoneuvokaluston hallintaa pois lukien ambulanssit. Osana hyvinvointialueen säästötoimia HVA tekniset palvelut toteutti kartoitukset sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön oman auton käytöstä ja vuokra-autojen käytön lisäämisestä.

## Talous

Toimintatuotot toteutuivat 0,08 M€ muutettua talousarviota suurempana. Tuet ja avustukset toteutuma vuodelta 2024 oli 87.485 euroa suunniteltua suurempi. Avustuksiin kirjattiin 49.620 euroa palomuseon kehittämiseen, 18.114 euroa Onnettomuuksien ehkäisy -projektin ja 19.741 euroa metsäpalomuodostelmasta saatavia tuloja. Edellä mainitut eivät sisällyneet vuoden 2024 talousarvioon. Kaluston myyntituloja kirjattiin 66.434 euroa, tarkastusmaksutuottoja 43.863 euroa ja koulutuspalvelujen myyntituloja 11.379 euroa muutettua talousarviota suurempina. Muu palvelujen myynti, Yhdyskuntamaksutuotot sekä Muut tuotot toteutuivat yhteensä -127.573 euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Toimintakulut toteutuivat 0,83 M€ muutettua talousarviota pienempinä. Toimintakuluissa henkilöstökulut alittivat talousarvion 359.683 euroa. Maksetut palkat, lomarahat ja lomapalkkavelan muutos toteutuivat 198.542 euroa ja henkilöstökorvaukset -45.100 euroa muutettua talousarvio suurempina. Henkilösivukulut toteutuivat -513.125 euroa muutettua talousarviota pienempinä. Palvelujen ostot alittivat muutetun talousarvion 201.980 euroa. Palvelujen ostoissa suurimmat erot: ICT-kulut ja telepalvelut, koulutuspalvelut sekä kunnossapitopalvelut alittivat muutetun talousarvion yhteensä 302.515 euroa. Asiantuntija ja konsulttipalvelut, matka- ja kuljetuspalvelut sekä vartiointipalvelut ylittivät muutetun talousarvion yhteensä -135.291 eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat muutetun talousarvion 207.028 eurolla. Mm. toimitusvaikeuksista johtuen vaatteisto ja muu kalusto hankinnat alittivat muutetun talousarvion yhteensä 177.093 eurolla.

## Toiminnan tavoitteet tai toimenpiteet

Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitos tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia.

Pelastuslaki 379/2011, 27 §:ssä määritellyn lisäksi pelastuslaitos vastaa seuraavista:

1. tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää
2. osallistuu 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon
3. huolehtii muistakin muussa laissa hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaiselle säädettyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan läheisyysperiaatteen mukaisesti 32 pelastusaseman palveluverkon kautta. Lisäksi pelastustoimen järjestelmään kuuluu mm. sopimuspalokunnat (7), Järvipelastusyhdistyksiä ja muita vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjä ja yhteistyötahoja.

Pelastustoimen kansallisen strategisen päämäärän 2015-2025 mukaan pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä: vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Valtioneuvosto vahvisti valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti. Tavoitteet ohjaavat pelastustoimen valtakunnallista sekä hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämistä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 6 §:ssä tarkoitetun palvelutasopäätöksen valmistelua sekä hyvinvointialueiden kanssa 10 §:n perusteella käytäviä neuvotteluja. Tavoitteena on parantaa pelastustoimen palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä kustannuksia ja tuottavuutta. Tavoitteet tulivat voimaan 11.1.2023. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet on huomioitu Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä 2024–2027.

### Toiminnan painopistealueet

1. Pohjois-Savon pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimialan sisäisten pääprosessien kuvaaminen, laadinta ja toimeenpano (I-vaihe) siten, että toimiala kykenee huomioimaan ja vastaamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen (alueellinen itsehallinto) ja pelastustoimen hallinnonalan (SM, ISAVI) suunnasta samanaikaisesti tulevaan ohjaukseen ja pyyntöihin asianmukaisella tavalla.
2. Itä-Suomen aluehallintoviraston korjausmääräys 30.1.2024
  - a. Itä-Suomen aluehallintovirasto havaitsi pelastustoimen valvonnassaan, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoiminnan palvelutasossa esiintyy pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n mukaisia huomattavia epäkohtia toimintavalmiusajan riskiruutukohtaisissa toteutumisissa Kuopion kantakaupungin alueella.
  - b. Pohjois-Savon pelastuslaitos kiinnitti erityistä huomiota Kuopion kantakaupungin alueen I-riskiruutujen tavoittamiseen ja seurasi mahdollisimman reaaliaikaisesti riskiruutujen tavoittamisaikoja, joita käsiteltiin yhdessä henkilökunnan kanssa.
  - c. Itä-Suomen aluehallintovirasto ilmoitti 15.1.2025, että Pohjois-Savon pelastuslaitos on ryhtynyt valvonta asiassa korjaaviin toimenpiteisiin huomattavan epäkohdan poistamiseksi, eikä asia anna aiheutta enempään aluehallintoviraston valvonnallisiin toimenpiteisiin ja valvonta-asia voidaan päättää.
3. Pohjois-Savon pelastustoimen palvelujärjestelmän sisällön uudistaminen (I-vaihe) siten, että järjestelmä kykenee vastaamaan riskiperusteisesti muodostuvaan palvelutarpeeseen mahdollisimman asianmukaisella tavalla. Toimenpiteisiin sisältyivät esim.
  - a. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimialan esihenkilö- ja organisaatorakennetarkastelu, joka toteutettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen määrittämällä tavalla ja hyvinvointialueen ohjaamana.
  - b. Vanhempi pelastaja, asemavastaavavirkojen perustaminen, jolla pyrittiin turvaamaan pienten pelastusasemien elinvoimaisuus, sitouttamaan sopimushenkilökuntaa ja palvelemaan kuntalaisia läheisyysperiaatteiden mukaisella toimintatavalla.
  - c. Valmiuden osalta sopimushenkilökunnan vapaamuotoinen varallaolo päättyi 2.4.2024 ja päällystön vapaamuotoinen varallaolo 12.1.2025. Varallaolon päättyminen on erittäin merkittävä toimenpide, jonka vaikutukset heijastuivat pelastusasematasolla välittömästi.
4. Tiedolla johtaminen ja omavalvonta
  - a. Pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden tiedonhallintaa ohjaavat muun muassa Valtiovarainministeriön, Sisäministeriön ja Ulkoministeriön (esim. Katakri) laatimat tietoturva- ja tietosuojatoimet sekä muu tiedolla johtamista ohjaava dokumentaatiota.



- Tiedonhallintamalli sisältää seuraavat aihekokonaisuudet: toiminta-arkkitehtuuri, tietoarkkitehtuuri ja tietojärjestelmäarkkitehtuuri
- b. Omavalvontaohjelman päivittäminen siten, että omavalvonta perustuu keskeisten mittareiden ja tunnuslukujen seurantaan sekä tietoperusteiseen päätöksentekoon (tiedolla johtaminen).
5. Pelastustoimen henkilökunnan osaamisen kehittäminen, joka mahdollistui erillisen hankerahoituksen myötävaikutuksella. Vuoden 2024 aikana toteutettiin mm. seuraavat kehityshankkeet: Pelastuslaitoksen alustoiminnan kehittäminen, TRAIL-kalustonhallintaohjelman käyttöönotto (I-vaihe), Henkilöstön osaamisen ja osaamisen ylläpidon kehittäminen, Pelastustoimen tietopankki (I-vaihe), julkisen hallinnon turvallisuusverkko (TUVE) käyttöönotto, joka jatkuu edelleen vuonna 2025
  6. Valtioneuvoston asetus tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta 145/2024 astui voimaan 4.4.2024. Asetuksessa säädetään valtakunnallisesti ja alueellisesti koottavat tehtävät sekä erityisvalmiuden sisältö. Pohjois-Savon pelastustoimen on järjestettävä asetuksen mukaiset koottavat viimeistään vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta
    - a. Asetuksen mukaisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyjen sekä muun pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden järjestämisestä Itä-Suomen yhteistyöalueella
    - b. Itä-Suomen yhteistyöalueen pelastuslaitokset ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen, jossa sovitaan valtioneuvoston asetuksessa tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta (145/2024) määritellyn mukaisen Itä-Suomen yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden toiminnan muodosta sekä sisäministeriön asetuksessa pelastustoimen tilannekuvatoiminnasta (151/2024) määritellyn mukaisesta tilannekuvan kokoamisesta sekä sisäministeriön asetuksessa kootun tehtävän kustannuksista ja korvauserusteista (150/2024) määritellyn mukaisesta kustannusjaosta.

### Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

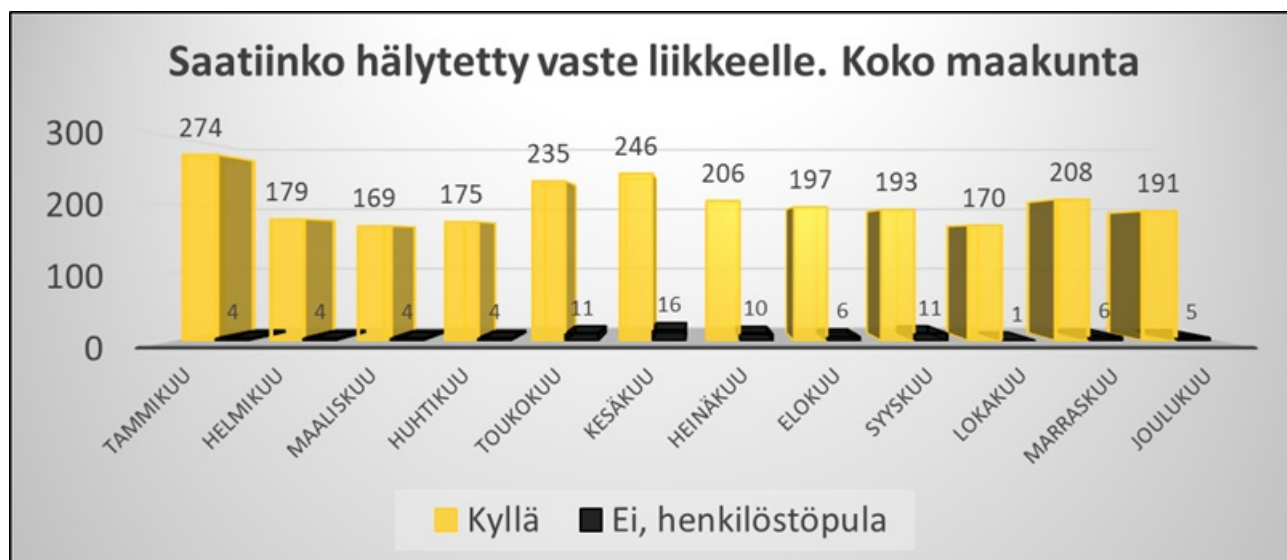
	Alkuperäinen talousarvio 2024	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
<b>1TA61Pelastus- ja turvallisuuspalvelut(1000 €)</b>					
Toimintatuotot	3 200	1 978	2 061	83	4,2
Toimintakulut	-29 950	-30 023	-29 195	828	-2,8
<b>Toimintakate</b>	<b>-26 750</b>	<b>-28 045</b>	<b>-27 134</b>	<b>911</b>	<b>-3,2</b>

### Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/hlö	Vaihtuvuus %
<b>Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut</b>	<b>715</b>	<b>415</b>	<b>310</b>	<b>7,79</b>	<b>8,96</b>
Pelastuslaitos	311	397	295	17,55	
Sivutoimiset pelastajat	387	0	0	0	
Turvallisuuspalvelut	14	14	12	5,93	

Lähde: MonetTieto 12.2.2025

Pohjois-Savon pelastuslaitos on talouden tiukkojen reunaehtojen johdosta merkittäväällä tavalla sopeuttanut pelastusasemien henkilöresursseja ja pyrkinyt maksimoimaan työvuorosuunnittelun ja pelastusasemien välillä toteuttavien henkilöressisiirtojen mahdollisuudet henkilöstökulujen hillitsemiseksi. Toimenpiteet ovat olleet erittäin tehokkaita henkilöstökulujen hillitsemisen näkökulmasta, mutta käänteisenä tekijänä on ollut pelastusasemakohtaisten henkilövahvuuksien ja pelastusryhmän kokoisen pelastusmuodostelman sekä muodostelman suorituskyvyn liukuminen alle pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (21/2012, SM) määriteltyjen henkilövahvuuksien. Toisena henkilöstöön ja pelastusmuodostelmien henkilövahvuuksiin vaikuttavana tekijänä on ollut sopimushenkilöstön vapaamuotoisen varallaolon päättyminen, joka on näkynyt erityisesti pienten pelastusasemien pelastusryhmän henkilöresursseissa. Alla diagrammikuvaus, josta voidaan havaita, että joissakin hälytystehtävissä pelastusasemalle ei ole saatu henkilökuntaa ja tämän vuoksi apu on hälytetty onnettomuuspaikalle toiselta välittömässä valmiudessa olevalta pelastusasemalta.



Suomessa on valtakunnallisesti tarkasteltuna pelastajapula ja kaikkiin avoinna olleisiin virkoihin ei ole saatu rekrytoitua kelpoisuusehdon täyttävää henkilökuntaa. Tämä henkilökunnan rekrytointihaaste oli myös Pohjois-Savon pelastuslaitoksella vuonna 2023. Vuoden 2024 osalta voidaan kuitenkin todeta, että Pohjois-Savon pelastuslaitoksen työnantajakuva ”työntekijämarkkinoilla” on nyt kohtuullisen hyvä ja virkoihin on ollut hyvin hakijoita. Näin ollen voidaan todeta, että henkilökunnan rekrytointien osalta haasteet eivät ole henkilökunnan saatavuudessa, vaan henkilökunnan palkkaamiseen sisältyvän määrärahan puuttumisessa.

Sivutoimisten pelastajien määrä on laskenut viime vuosina. Henkilöstön määrän vähenemiseen ovat vaikuttaneet mm. toimintaympäristöstä muodostuvat haasteet, väestön ikärakenne sekä pelastuslaitoksen palveluntuotantomuodon muutos. Itä-Suomen aluehallintovirasto lähetti selvityspyynnön pienten pelastusasemien henkilöresursseista ja pelastuslaitoksen sisäisen selvityksen perusteella on todettu seuraavaa: Pienten pelastusasemien (17 pelastusasemaa) sopimuspelastajia on tällä hetkellä 241 henkilöä ja riittävän sopimuspelastajaresurssin saavuttamiseksi tulisi kyetä rekrytoimaan 167 uutta sopimuspelastajaa (lisähenkilökunnan rekrytointitarve on noin 69 %)

Pohjois-Savon aluehallituksen toimesta laaditun päätöksen (21.12.2023, 440 §) mukaisesti ensihoidon palveluntuottaja on vaihtunut ja ensihoitopalveluiden tuottamisesta vastaa 1.10.2024 alkaen yleiset palvelut toimiala. Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleiset palvelut ja pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut toimialat valmistelivat yhdessä palvelujärjestelmänuudistamiseen ja ensihoitopalveluiden tuottajan vaihtumiseen sisältyviä henkilöstö- ja taloushallintotoimenpiteitä, jonka seurauksena päätoimisen ensihoitajat siirtyivät yleiset palvelut toimialan henkilökunnaksi. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimiala osallistuu edelleen ensihoitopalveluiden tuottamiseen Itkonniemen ja Varkauden pelastusasemilla kolmen (3) henkilötyövuoden työpanoksella 24/7/365.

Toimialalla oli joitakin ennalta suunnitelluista toimenpiteistä aiheutuneita pidempiä sairauspoissaoloja, jotka ovat nostaneet sairauspoissaolopäivien määrää. Lisäksi henkilökunta on hakenut jossakin määrin vanhempain ja muita lakisääteisiä vapaita, joista on muodostunut määräaikaisten sijaisten tarvetta.

### Mittaristot

Mittarit	Tavoitetaso	Toteuma 1-12/2024
Pelastustoiminnan tehtävämäärä	4 050	4 104
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilömäärä pelastustoiminnan tehtävässä	5	4,4
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (mediaani)	9:15 min	9:28 min
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen (valvontakohteet A1-A8, hoito- ja huoltolaitokset, omavalvontakohteet)	100 % 1.900	79% 1506
Turvallisuuskoulutukseen ja -viestintään osallistuneet henkilöt	41 000	55 205

Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-12/2024
Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat.	Pelastustoimi on ihmisten turvallisuudelle tärkeä toimija. Pelastustoimen palvelut on pyritty toteuttamaan riskeiltään samankaltaisilla alueilla yhdenmukaisesti. Sopeuttamistoimien vuoksi pelastustoimen palveluja on tuotettu minimivahvuuksin. Pelastustoimen ja varautumisen suunnitelmiin syntynyttä korjausvelkaa on saatu pienennettyä.
Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita.	Pelastustoimen palveluja tuotetaan lähipalveluna. Asemavastaava-vanhempi pelastaja järjestelyillä on saatu turvattua perustason palvelua pienissä kunnissa. Sopeuttamistoimien vuoksi on jääty jälkeen mm. onnettomuuksien ehkäisyyn kuuluvissa valvontasuoritteissa.
Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.	Yhteistoiminta-alueen johtokeskustoimintojen suunnittelua on viety eteenpäin siten että toiminnot käynnistyvät määräajassa.
Talous on tasapainossa.	Pelastustoimen palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti.

## Palotarkastusten lukumäärä

- Vuoden 2024 tavoite arvona oli suorittaa n. 1800 määräaikaista palotarkastusta. Koko vuoden toteuma 31.12.2024 mukaisesti oli 1505 kpl ja huomioiden 31.12. perustellut tiedossa olevat kirjaustekniset ongelmat (lopullinen prosentti n. 84 %). Määrä jäi merkittävästi tavoitteesta prosentuaalisesti. Määrällisesti suoritteita saatiin prosentista huolimatta tuotettua enemmän kuin aikaisempina vertailuvuosina (esim. v. 2023 1423 kpl, v.2022 1305 kpl).

## Investoinnit

Vuoden 2024 investointisuunnitelmaan hyväksytyistä laiteinvestoinneista toteutui 69 %. Investointisuunnitelmaan 2023 sisältyneet Kuopion säiliöauto, sukellusauto ja Varkauden hydrokopteri toteutuivat vuonna 2024 toimitusajoista johtuen.

<b>KALUSTOINVESTOINNIT 2024</b>	Ta2024	Investointi- menot	Rahoitus- osuus	Toteuma yhteensä	Jäljellä
Sammutusauto kalustettuna Varkaus	440 000	518 526		<b>518 526</b>	<b>-78 526</b>
Sammutusauto kalustettuna Iisalmi	440 000	533 313		<b>533 313</b>	<b>-93 313</b>
Pelastuskalusto (sis. Mm mönkijät, kelkat, pelastusvälisarjat, letkut ym)	180 000	103 471		<b>103 471</b>	<b>76 529</b>
Väestöhälyttimet 2 kpl	60 000	47 418	-23 709	<b>23 709</b>	<b>36 291</b>
Öljyntorjunta-alus C-luokka (Varkaus)	300 000	254 867		<b>254 867</b>	<b>45 133</b>
Laitakerääjä C-luokka ÖT	65 000	59 500		<b>59 500</b>	<b>5 500</b>
ÖT kalusto	35 000	10 930		<b>10 930</b>	<b>24 070</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>1 520 000</b>	<b>1 528 025</b>	<b>-23 709</b>	<b>1 504 316</b>	<b>15 684</b>
<b>SIIRTYY VUODELTA 2023:</b>					
Säiliöauto Kuopio	330 000	326 418		<b>326 418</b>	<b>3 582</b>
Sukellusauto (Kuopio)	120 000	216 612		<b>216 612</b>	<b>-96 612</b>
Sukellusauto Kuopio (Hydrokopteri Petonen)	90 000	0		<b>0</b>	<b>90 000</b>
Hydrokopteri Varkaus	90 000	76 298		<b>76 298</b>	<b>13 702</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>630 000</b>	<b>619 328</b>	<b>0</b>	<b>619 328</b>	<b>10 672</b>
				<b>0</b>	<b>0</b>

---

<b>INVESTOINNIT</b>	<b>2 150</b>				
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>000</b>	<b>2 147 353</b>	<b>-23 709</b>	<b>2 123 644</b>	<b>26 356</b>